

TV 44. 998

Poština plačana v gotovini.

Posamezna številka 125 Din.

DELA VSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana, Poljanska c. 12, pošt. pr. 104.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1—Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 1.

V Mariboru, sobota 1. januarja 1927.

Leto II.

Grobari demokracije ali parlamentarizem, ali diktatura.

Da sta pri nas parlamentarizem in demokracija dve zelo siromašni stvarci, je pokazala znova zadnja ne- nadna in v nekem pogledu naravnost senzacionalna rešitev vladne krize. Uzunoviću bi bilo zlasti po smrti Ni- kole Pašića lahko sestaviti vlado, ki bi se naslanjala na parlamentarne frakcije in s tem na zastopu vseh treh plemen v državi. Taka koncentracijska, in kar je glavno, izključno z za- upanjem parlamenta računajoča vla- da, bi mogla celo, ako bi se lotila resno svoje naloge, rešiti marsika- tero težko notranje gospodarsko, so- cialno in finančno vprašanje, bi mogla vsaj deloma ublažiti sedanje neznos- no stanje, dvigniti industrijo in polje- delstvo — sploh prispevati k norma- lizaciji naših notranjih in zunanjih prilik.

Gospodu Uzunoviću, odnosno ti- stim, ki stoje za njim, pa ni bilo očit- no za tako vlado in za tako rešitev — bilo jim je vse prej za utrditev svoje- ga položaja.

Vsemu temu pa so predvsem kri- ve naše buržuazne stranke, ki so same sistematično izpodkopavale parlamentarizem in rušile demokra- cijo. Te naše buržuazne stranke so se po vojni tako spridile, da so popol- noma pozabile na izkustva pretekle- ga revolucionarnega stoletja, ki jo od izbruha francoske revolucije dalje rušilo tisočletne privilegije, krčilo pot liberalizmu in demokraciji kot edini tvorni sili napredka in miru v državi in med državami. Naša bur- žuazija ni bila sicer nikoli bogve kako demokratska in ustavna, zlasti tako- zvana prečanska buržuazija je bila od nekdaj močno servilna in dvorjan- ska — v novi državi so te njene pri- zlastne lastnosti prišle še močnejše do izraza. Če se je že prej klanjala in vlačugarila po Dunaju in Budim- pešti, zakaj naj bi ravno v novi lastni državi čuvala toliko strožje in nepo- pustljivejše na demokracijo in ustav- nost, zakaj naj bi tako hudo jemala ustavne programe, liberalne tradi- cije stoletja, načela in cilje svobode, narodne volje in odločbe? Naše bur- žuazne stranke so si pač mislile: Dr- žavo je vstvarila vojaška sila, država je monarhistična — čemu tako strogo poudarjanje in izvajanje parlamen- tarizma in ustavnosti, čemu tolike muke, da se dokoplješ do oblasti po- tom parlamenta, ko prideš lahko do iste tudi drugim, lažjim potom. Tako so začele te buržuazne stranke bolj in bolj »obilaziti« parlament in iska- ti zaslombe pri drugih činiteljih. To

lakajsko delo so vršile malo po ma- lem vse naše buržuazne stranke, so ga vršili zlasti predstavniki prečan- ske meščanske buržuazije seveda tudi vsi oni radikali, ki podpirajo Uzunovića — pa naj se po vsem tem še čudimo, če se naš parlamentari- zem mame, če je demokracija v naši državi fraza, če se odstavljajo in se- stavljajo vlade po volji činiteljev, ki so izven parlamenta in ki imajo da- nes že več moči in upliva v državi kot parlament sam?

Vsemu temu se ne smemo in se ni čuditi, če pomislimo, da je naša slepa in objestna buržuazija sama za- vozila na ta nevarni tir, če pomisli- mo, da so samo člani parlamenta perkoriscirali parlament in zatajevali in gazili ustave in ustavnost.

Te buržuazne stranke so pa de- lale vse to, misleč v svojem slepem in radimentalnem pojmovanju demo- kracije, da je to pravzaprav le luksuz, kateremu se mora narod odpovedati, odkar živimo v takozvani lastni, svo- bodni in zedinjeni državi. Pozabili so ti nesrečni rušilci parlamenta in ustavnosti, da je bila vmes svetovna vojna in da se narodi niso topli zato, da bodo v takozvani lastni državi ku- lukarili lastni buržuaziji, še huje ka- kor so tuji, in pozabili so nadalje, da se s prilizansko politiko napram iz- venparlamentarnim činiteljem ne dela za srečo in konsolidacijo držav- ve, vsled česar se prej ali slej posled- ice take politike obrnejo tudi v škodo same buržuazije.

Če imamo torej pri najnovejši re- šitvi vladne krize zaznamovati resen korak v smeri vladne militarizacije in če narašča takorekoč uro za uro ne- varnost, da izgubimo še to malo pa- ramentarizma, demokracije in narod- ne soodločbe v notranji in zunanji po- litiki, se mora to pripisati gori ome- njeni slepi politiki meščanskih strank in se zato naši politični veljaki ne smejo preveč čuditi, če so tudi že sami ujetniki sil, ki so jih sami pri- klicali.

Naša buržuazija se mora končno odločiti, ali hoče demokracijo in ustavnost, ali pa absolutno monar- hijo. Ako ji je res na srcu demokra- tičen razvoj države in utrditev ustav- nosti, potem mora prav naglo izpre- meniti svoj politični pravec, postaviti se na parlamentarna tla, in proglasiti parlament kot edino narodno suve- reno silo, ki ima vedno edini odloče- vati o usodi vlad, o izbruhu in o re- šitvi vladnih kriz.

Ljubljansko stanovanjsko vprašanje.

Vladni komisar g. A. Mencinger na ljubljani. magistratu, kaže voljo, da vsaj deloma reši ljubljansko sta- novanjsko vprašanje. V Ljubljani se potrebuje nad 1000 stanovanj, zato bo akcija g. komisarja, ki je v splošnem akceptiral naše predloge, izdatno olajšala, vendar pa ne od- pravila pomanjkanje stanovanj.

G. komisar je razglasil 24. de- cembra, da najame 30 milijonov di- narjev za mestno občino v svrhu gradnje stanovanjskih hiš. Ker v Ljubljani ne posluje redni občinski svet, se mora sklep komisarja v smislu § 92. občinskega reda 14 dni javno razglasiti in, ako se nihče ne

pritoži v tem roku, zadobi sklep ko- misarja pravno moč.

Časopisne vesti poročajo, da se namerava zgraditi s tem zneskom okoli 350 stanovanj. Mi podrobne- ga načrta g. komisarja ne poznamo, zaradi tega smo mnenja, da ta šte- vilka ne bo odgovarjala resnici. Za- grebska občina je zidala tudi par sto stanovanj v zadnjih letih in je porabila povprečno za eno stanova- nje okoli 59.000 Din, ko ni zidala samo majhna stanovanja in so bile cene višje kakor so danes.

Naše mnenje v tem pogledu je, da je s tem zneskom mogoče zgra- diti do 550 stanovanj, ker cena po-

sameznemu stanovanju ni treba da bi presegala 55.000 Din. Dalje so tudi potrebna le majhna in zdrava stanovanja, ker velikih stanovanj je v starih hišah dovolj.

Vpoštevati je treba tudi socialni položaj delavstva, kakor tudi urad- ništva, ki bi ob dražjih stanovanjih preveč krvavelo.

Posojilo se bo amortiziralo v petnajstih letih, kar je sicer ob se- danjih valutnih razmerah nekoliko dolga doba. V to svrhu so določene doklade, brez katerih bi projekta ne bilo mogoče izvesti.

Jeseni bo priklopela stanovanjska beda, če se ukine varstvo najemni- kov, do vrhunca. Zaraditega tudi pričakujemo, da temu načrtu ne bo nihče ugovarjal. Govori se že, da na- merava društvo hišnih posestnikov vložiti proti sklepu komisarja ugo- vor in s tem stvar zavleči za nekaj mesecev ali pa akcijo sploh onemo-

gočiti. Ako bi društvo to storilo, bi učinilo s tem zločin nad siromaki, ki so potrebni stanovanj.

Hišni posestniki venomer pripo- vedujejo, da so na beraški palici in tudi mi vemo, da bi se ne zidalo pri- vatno, četudi odpade zaščita najem- nikov, ker ni denarja. Zaraditega hišni posestniki dejansko ne izgube ničesar, ker je danes mogoče zidati stanovanjske hiše le z javno po- močjo in z javnimi sredstvi.

Demokratsko časopisje ni nič kaj zadovoljno s komisarjevo akcijo. Dobro! Zapomnili si bomo to že za prihodnje volitve in otvorili najod- ločnejši boj proti vsakomur, ki bi skušal onemogočiti to socialno akci- jo. Nikakršnega razloga ni proti, sto in sto pa za akcijo.

Torej, pozor, sovražniki socialne- ga napredka! V tem slučaju se bo pokazala vaša socialnost ali pa vaša brezsrčna surovost.

Amerika in Kitajska.

Ameriška vlada sodi, da je do- sedanje stališče držav napram Ki- tajske nasledje brez podlage.

Takrat, ko se je proučevalo po- ložaj na Kitajskem, je bila Kitajska izročena na milost in nemilost du- catu vojaških načelnikov, ki so tekmovali med seboj, kdo bo nabral več plena, hitreje uničil red in bolj izkoriščal kitajsko ljudstvo. Zdaj pa prihaja do veljave narodna ljud- ska stranka — kuomintang. Ta stranka je najprvo vpostavila red v Kantonu, zdaj je pa svojo moč utrdila že preko polovice Kitajske in se pomika vedno bolj proti se- veru. Njene armade so disciplinirane, prijazne napram ljudstvu in od- ločne, da počistijo z militarističnimi generali. Zdi se, da je Kitajska na predvečer prave narodne vlade, ki bo temeljila na liberalnih principih in bo popolnoma zmožna vzpostavi- ti sodišča, ki bodo enako čuvala pravice domačinov in inozemcev.

„Znižanje davkov, odprava po- tratne in zaščitne carine, pod- laga produkcijske zmožnosti!“

Predsednik Zedinjenih držav Co- lidge naglašava v svoji letni poslanici kongresu, da obstoje trije pogoji pro- speritete. »Eden je«, tako razlaga, v znižanju in reformi narodnega ob- davčenja, drugi v odpravi vsakovrst- ne potrate, tretji pa v odpravi zaščit- ne carine in v splošnem povišanju standarda sposobnosti. Ta kombina- cija je rodila velikanske uspehe v znižanju mezde. Dosegli smo znižanje stroškov v produkciji in povišanje zmožnosti za konsumiranje.«

Nadalje pravi: »Večina našega ljudstva obstoji iz onih, ki delajo za mezdo. Poskrbeli smo za povišanje njih prejemkov po metodi reklasifi- kacije in priznali smo jim liberalno pokojnino. Zvezna vlada mora dajati dober izgled vsem drugim podjetni- kom.«

»V industrijah so se razmere mez- dojemalcev vidno izboljšavale. De- seturni delavnik je večinoma nepo- znan. Izučeno delavstvo je dobro plačano. Na nesrečo imamo množico delavcev, ki še zdaj niso deležni splošne prosperitete naroda. Javne oblasti in privatna podjetja naj skrb- je za pospeševanje blagostanja tega raz- reda.«

»Zvezna vlada skuša to doseči z omejitvijo emigracije, z zahtevanjem varnostnih naprav za preprečenje ne- sreč, priznanjem odškodnine za po- nesrečence, s pomočjo civilne in strokovne izobrazbe, s posredovalni- cami za delo in s takimi človeko- ljubnimi pripomočki, ki so določeni v materinski in detinski zakonodaji.«

Z veseljem konstatiramo, da ob- stoja precej splošno zadovoljstvo med mezdodajalci in da je v tej deželi manj delavskih sporov, kot jih je bilo pred leti. Omenjena emigracija je bila sprejeta deloma v dobrobit mezd- jemalcem in v splošnem za dobrobit dežele.«

Navedli smo to spomenico kot zgovern dokaz, kako razume vele- kapitalistična Amerika svoje dolž- nosti do delavstva, uradništva, do ko- sumentov in producentov, — in kako narobe razume vse to naša vlada.

Anglija ogroža evropski mir, pravi Čičerin.

Čičerin, ruski sovjetski komisar za zunanje stvari, je izjavil inozem- skim poročevalcem, da sedanja an- gléška vlada neprenehoma napada Rusijo potom svojih diplomatskih eksponentov ter dodal:

»Ako katera država ogroža mir Evrope, je to Velika Britanija. Brit- ska protiruska politika je neprene- homa na delu, da prepreči sklepanje prijateljskih pogodb med sovjetsko Unijo in njenimi zapadnimi sosedi. Toda njen uspeh ne bo dolgotrajen, ker sosedje že uvidevajo, da imajo več dobička, če gredo z Rusijo. To je pokazala Litvanska, ki je skleni- la pogodbo s sovjeti. Če ostale ev- ropske dežele odobravajo britsko protirusko politiko, toliko slabše zanje, ker pomagajo rušiti evrop- ski mir.«

Čičerin je tudi rekel, da moskov- ska vlada želi mir s Poljsko, da je pa tretja stranka, mislil je najbrže na London, ki je do danes prepre- čila sporazum med sovjeti in Poljaki.

Prej ko si drsalke najjermeniš,
all v hrib se smučati nameniš
športnik! »BUDDHA« čaj si natoči,
ki užitek dvojni ti povzroči!

**DARUJTE ZA GRADBENI ODSEK
„SVOBODA“, SPODNJA ŠIŠKA!**

krata za svojo hčerko Evico, katera je izvanredno dražestna mladenka.« Nihče na svetu se ne bode čudil, da nekega dne pride v hišo pravi pravcati baron, kateri je hrepenel bolj za milijoni, nego za hčerko Evico. Gospod Babbigton se zanima za vse drugo, kakor za težnje svoje boljše polovice, kateri itak prepušča, da ukrepa v vseh še tako važnih stvareh po lastnem prevdanku. Lepa Evica pa ne vzame nobene stvari preveč resno.

Zaljubljeni se v prijatelja svojega brata, v mladega, zalega Petra Plumek. Med tem sprejme baron pismo od svoje ljubice Aspizije, katera ga opominja na njegovo obljubo in ga ob enem vabi, da pride takoj v Blosson Beach, ker se bode filmala neka velika drama. To pismo je došlo po čudnem naključju v roke nam dobro znanih vagabundov: Pat in Patachon, katera igrata sedaj pri nadaljnjem razvoju zedave glavno vlogo.

Film je poln komike in naša dva znanca Pat in Patachon fascinirata gledalce s svojimi smešnimi nastopi od scene do scene bolj.

PREKLIC.

Preklicujem vse žaljive besede, ki sem jih govoril dne 21. novembra proti g. H. Snoju, podžupanu v Trzinu in se mu ob enem zahvaljujem, da je odstopil od nadaljnjih korakov. — Miha Lopota, Trzin.

FRANC BAR

LJUBLJANA
CANKARJEVO NABR. 5.
Radio oddelek

RADION pere sam

Čistite perilo ne da bi prali!

Po enostavnem kuhanju z „Radionom“
postane perilo v pol ure čisto in snežno belo.

KAVARNA - RESTAVRACIJA
KOPALIŠČE

HOTEL „SLON“
LJUBLJANA

Tovarna voščenih izdelkov

Dolničar & Richter

Ljubljana.

Veselo in srečno novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem in prijateljem

Fran Lukič, konfekcija in moda
Ljubljana, pred škofijo 19.

DELNIŠKA DRUŽBA PIVOVARNE

TELEFON INT. 311

„UNION“

TELEFON INT. 311

LJUBLJANA, I. POŠTNI PREDAL ŠTEV. 45.

TOVARNA ŠPIRITA.

TOVARNA KVASA.

Brata Moskovič

trgovina z usnjem
LJUBLJANA
Jurčičev trg

Božično in novoletno darilo

je najboljši pletilni stroj patent „IDEAL“
zasigura vsakomur dober zaslužek in sigurno eksistenco. Zaloga in pouk nud!

Fran Kos -- Ljubljana

Židovska ulica št. 5.

NOVOLETNA VOŠČILA!

SREČNO IN VESELO NOVO LETO ŽELE CENJENIM ODJEMALCEM,
NAROČNIKOM KAKOR TUDI VSEM ZNANECM SLEDEČE TVRDKO:

Hotel Slon, kavarna, kopališče — Ljubljana.		Restavracija Slon, J. Mastnak, Dunajska cesta.		Kavarna in restavracija »Slon«, Leon in Fani Pogačnik, Kolodvorska ulica.	
E. Miholič, kavarna in gostilna Central — Ljubljana.		F. Miklič, hotel pri Južnem kolodvoru — Ljubljana.		De Schiava Franciška, gostilničarka, Kolodvorska ul., Ljubljana.	
K. Pečenko, trg. usnja Ljubljana, Sv. Petra c.	Brata Moskovič, trg. usnja — Ljubljana.	Lupše Ivan, konfekcija Karlovska c. 31, Ljubljana.	Rogelj Marija Sv. Petra cesta, Ljubljana.	Kavarna »Prešern« K. Polajnen, lastnik.	»Mana« tovarna kandičev in mlenje dišav in soli, dr. z o. z. Ljubljana.
Centralna vnovčevalnica za mesne izdelke Ljubljana.		I. Ivančič modna konfekcija v Ljubljani.		Ivan Možina brivski salon Ljubljana, Sfarl trg 28.	Ivan Kroželj, manufakturna trgovina Martinova cesta, Ljubljana.
		Anton in Terezija Tonejc, kavarna »Evropa« Ljubljana.		Evald Popovič — Ljubljana trgovina z mastjo in mesnimi izdelki.	

NOVOLETNA VOŠČILA!

SREČNO IN VESELO NOVO LETO ŽELE CENJENIM ODJEMALCEM,
NAROČNIKOM KAKOR TUDI VSEM ZNANČEM SLEDEČE TVRDKI:

Fran Derenda, modna konfekcija v Ljubljani.	Tehnični biro: arh. Ivan Zupan, izvršuje načrte, vsakojih zgradb, zunanjo in no- tranjo arhitekturo, interijerje, proračune; stavbno vodstvo, strokovna mnenja, dekoracije i. t. d. Ljubljana, Gradišče 13.	Splošno kreditno društvo v Ljubljani.
Gostilna »Kolovrat«, pred škofijo Tomaž in Franja Bezilj — Ljubljana.	Kino »Matica«, Ljubljana.	R. Bunc in drug — Ljubljana.
M. Stele in J. Pielick, trgovina južnega sadja — Ljubljana.	L. Miruč, trgovina z dežniki — Ljubljana.	Restavracija pri »Levu« — Ljubljana, Ivan in Roza Hercog, lastnika.
Drago Schwab, modna konfekcija v Ljubljani.	Konzumno društvo za Slovenijo v Ljubljani.	Žargi Ignac, trgovina v Ljubljani, Sv. Petra cesta.
Jakob Vospernik, kavarnar v Ljubljani.	Anton in Terezija Sonejc, kavarna Evropa — Ljubljana.	Ivan Jax i sin tovarniška zaloga šivalnih, pisalnih in pletilnih strojev ter koles, Ljubljana, Gosposvetska c. 2.
Gorše Ivan, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.	Jakob in Malči Zalaznik, pekarna — slaščičarna — kavarna.	Bunko Ignac, Ljubljana, Martinova cesta.
Družina Olup, Stari trg 1—2, Ljubljana.	Jugometalija, r. z. z o. z., splošna kovinska industrija v Ljubljani.	Popova restavracija »Ljubljanski dvor«.
Zalaznik Terezija, Ljubljana, Dunajska cesta.	Bračo Lasan, dalmatinska vina Ljubljana, Kersnikova ulica 5.	Müller J., hotel in restavracija — Ljubljana.
Singer, šivalni stroji Bourne & Komp. podružnica za Slovenijo — Ljubljana.		M. Tičar, papirna trgovina — Ljubljana.
Zadružna banka v Ljubljani.	»Produkcija« v Ljubljani.	Prva delavska parna pekarna v Ljubljani.